

Ukuufya Abaice Mukupatikishiwa

Ukupatikisha uuli onse ukuupa nangu ukuupwa mulandu ukulu saana mu Australia.

Mu calo ca Australia, abantu balikwata insambu shakusala ukuupa nangu iyoo, elyo no muntu untu bengopa. Inshita ishingiri, umuntu afwile acila pa myaka **18** iyakufyalwa elyo engasuminishiwa ukuupa nangu ukuupwa. Munshita shimo shimo umuntu uucilileko pa myaka **16** kuti aupa nangu ukuupwa ku muntu uucilile pa myaka 18, lelo palingile paba icipoope caku cilye camilandu.

Cilapinkana namafunde ya calo ca Australia ukupatikisha, ukutinya, nangu ukubeleleka umuntu pakuti egengila mu cupo. Kabili cilapinkana namafunde ya calo ca Australia ukukoselesha nangu ukupekanishishako umuntu icupo icakupatikishiwa, elyo nokusangwa mwibumba ilyabaleufya icupo cakupatikishiwa ngacakuti teiwe cikumine. Ici cilekumafye ku fyupo fyonse, fibe fyamwi funde, ifya ntambi nangufye ifya mapepo.

Icupo cakufwailwa, umo bonse babili baisuminina ukupana, capusana necupo cakupatikishiwa. Ifyupo fyakufwailwa fyalisuminishiwa mu calo ca Australia.

Ngacakuti imwe nangu umuntu umbi untu mwaishiba ali mu busanso tumineni ba kapokola pali **000**.

Ba Kapokola mu calo ca Australia bantu abasuma kabili abacetekelwa.

Ngacakuti mulefwaya uwakumipilibwilako icitundu tumeni pa **131 450**.

Ubuteko bwa calo ca Australia Mulandu ukusenda nangu ukutwala umuntu kucalo cimbi kucupo cakupatikishiwa nangu ukweba umbi ukupekanya ici cupo ukuyaupa umuntu umo kulya, elyo nabalepekanya ubu bwinga kuti bakakwa mu cifungo.

Inshita shimo abantu balasendwa ku fyalo fya kunse mukupatikishiwa nangu ukubeleleka ukuya kunse ya calo nokuyapatikishiwa ukwingila mu fyupo. Ici cilapinkana na mafunde elyo kuti mwafuma no kukakwa.

Bushe iwe, nangu umo uwo waishiba, ali mubwafya?

Ngacakuti iwe nangu umuntu umbi untu waishiba ali mu cuupo, nangu ali mu busanso bwa kwingila mu cuupo ca kupatikishiwa, kuti watumina ba Kapokola ba Calo ca Australia ba **Australian Federal Police** (AFP) pa **131 237** (131AFP) pakuti ukwateko ubwafwilisho.

Ba AFP kuti bakusunga bwino, kuti bakupeela ubwafwilisho bwakutampilapo elyo nokukutuma ku ncende shimbi kuntu wingafwilishiwa pamo nga mu mikalile, ubwafwilisho bwandalama, bumpanda-mano bwa nkonka ye funde elyo ne mikalile mu calo cimbi. Ilyashi limbi lilasangwa pe buula lya **AFP** pa **www.afp.gov.au**.

Mwaliba utubungwe natumbi utwaposako sana amano kulyashi lyandupwa mu calo ca Australia utwingafwilisha.

My Blue Sky kabungwe akabomfya intaneti akaipelesha mukupeela ubwafwilisho pa milandu ya kucingilila ifyupo fyakupatikishiwa, ukupanda amano elyo nokutuma abantu kuncende sha bwafwilisho kumbi.

Tumeni lanya pa **(02) 9514 8115**, tumeni kakalata kapali musange pali **0481 070 844**, tumeni inkalata yapa intaneti pa **help@mybluesky.org.au**, nangu tandaleni pe buula lyapa intaneti ilyaba **My Blue Sky** pa **www.mybluesky.org.au**

1800RESPECT kabungwe kamu calo ca Australia akabombela mukupanda amano mu milandu ya kulungana nabantu ku maka elyo no bunkalwe no mutitikisha mu mayanda [Australia's national sexual assault, family and domestic violence counselling service]. Aka kabungwe kalapelako ilyashi lya bumpanda mano ilya lutu kabili ilya nkama pali lanya elyo napa intaneti. Ba mpandamano bakomfwa kuli fintu mulelanda, ukwasuka amepusho yenu elyo nokumituma kumbi uko mwingasanga ubwafwilisho mu ncede yenu.

Tumeni lanya pali **1800 737 732** nangu kabiyeni pe **bula lyapa intaneti** ilyaba **1800RESPECT** pa **www.1800RESPECT.org.au**.

Bushe ulekabila uwakukulondolwela mucitundu cobe?

Tumineni akabungwe ka Kupilibula no Kwalula Ifitundu [**Translating and Interpreting Service (TIS)**] pa **131 450**. Bakapilibula wa fitundu ukufuma ku (TIS) kuti bamyafwilishako ukupilibula ifitundu lelo tekuti babombele kuli bumpanda mano. Ukutuma kwa lanya konse kwa lutu kabili ukwa nkama,

Nga ulefwaya ukwishibilapo nafimbi pafyupo fyakupatikishiwa:

Kabiye pe buula lyapa intaneti ilya Ciputulwa Ciolesha pafya Mukati ka Calo ica [**Department of Home Affairs**] pa **www.homeaffairs.gov.au** nokufwaya ifilembo ifyakutila icuupo cakupatikishiwa.